

ΤΟ ΜΟΥΣΕΙΟ ΚΑΖΑΝΤΖΑΚΗ

ΤΟΥ κ. ΠΑΤΡΟΚΛΟΥ ΣΤΑΥΡΟΥ *

υφυπουργού Προεδρίας της Κυβερνητικής Δημοκρατίας

Τεκμήρια της πνευματικής με-
γαλωσύνης και της διεθνούς α-
κτινοβολίας του Νίκου Καζαν-
τζάκη έχουν περισυλλεγεί από
την Ελλάδα και όλο τον κόσμο
στο Μουσείο του, στους Βαρβά-
ρους. Προσωπικά του αντικείμε-
να, που θεωρούνται πιά πολύτι-
μα μουσειακά κειμήλια, κείμενα
και χειρόγραφα του, που διασώ-
ζουν το πνεύμα του μετουσιωμέ-
νο στον ακώνιο λόγο, φωτογρα-
φίες και βιβλία του σε 46 γλώσ-
σες και ποικίλα άλλα πράγματα
ενδεικτικά και αποδεικτικά της
οικουμενικότητάς του συγκεντρώ-
θηκαν από όλη τη γη και βρή-
καν στέγη και προστασία στο
χωριό της καταγωγής του πατέ-
ρα του, του θρυλικού καπετάν
Μιχάλη, του δρόκου και λιάντα,

πού χάρη στη γραφή του γιού
του δωδέσθηκε και δόξασε το Με-
γάλο Κάστρο — το Ηράκλειο —
και την Κρήτη.

Συμμέμονος από χόμο της Κρή-
της ο Νίκος Καζαντζάκης και
αναθρεμμένος μέσα στην αιωνό-
θιότητα της Ελλάδος, άπλωσε τά
φτερά του πνεύματος και της
ψυχής του στά πλάτη της γης
κι έγινε γιός του καθολικού αν-
θρώπου, του ανθρώπου πού πλαν
τάζει από τη δίψη της αλήθειας
και της λευτερίας. Κακοτρόχα-
λος σνήφορος η πορεία της ζω-
ής του και «αλόκερη η ψυχή του
μιά Κραυγή» κι όλο του τό έργο,
τό σκόλιο στην Κραυγή αυτήν».
Και κορφή της πεισματώδους πο-
ρείας του η Κρητική Ματιά: Νά
κοιτάξεις άπρμα τόν τρόπο, νά

είσαι θνήτος και νά δουλεύεις
σάν νά είσαι άθάνατος, νά νιώ-
θεις άνεση και τραγική χαρά α-
κόμη και στό χείλος της άβυσ-
σου.

Σύμφωνα μέ τούς αναπόδρα-
στους νόμους της φύσεως γιά
τόν άνθρωπο, φόρεσε κι ο Νίκος
Καζαντζάκης «τό μαύρο κρόνος»
και κατέβηκε στό χόμο. Αλλά
πριν είχε προλάβει, μέσα από
αγώνες και αγωνίες, νά καταφέ-
ρει νά μετουσιώσει τη λάσπη σε
όλη σθάναση, τό χόμο σε πνεύ-
μα, τά φθαρτά σε άφθαρτα, τά
πεπερασμένα σε αιώνια. Και «οι
«κόκκινες πατημασιές πού αφή-
κε τό σνήφόρισμά του» και «η
σιματωμένη γραμμή πού αφήσε
τό διάβα του πάνω στη γη» —
δικά του είναι τά λόγια ετούτα
— γίνανε εστίες φωτός και ορό-
σημα μέχρι πού φτάνει ο άνθρω-
πος, όταν σκολουθεί τήν προ-
ταγή και βάνει στόχο του νά
φτάσει εκεί πού δέν μπορεί νά
φτάσει!

Η προσεχή της Καζαντζα-
κής ψυχής στό Θεό ήτανε: «Δο-
ξάρι είμαι στά χέρια σου Κύριε!
Παρατέντωσε μέ κι ας απόσω».

Τόν παρατέντωσε ο Κύριος αυ-
τόν τόν εύθραυστο άνθρωπο,
τόν Νίκο Καζαντζάκη, πού ήταν
καθρός και διάφανος σάν γυα-
λί και κρύσταλλο, απλός και ά-
δολος σάν τήν καρδιά μικρού
παιδιού, αγνός και τίμιος σάν έ-
να εξοάλωμένο σσκητή, καλός,
γλυκός και τρυφερός στους άλ-
λους, αλλά σκληρός και ανελέ-
ητος και αστηρός και άτεγκτος
στόν εαυτό του. Τριάντα τρία
χρόνια δίπλα του και δέν ντρά-
ηκε ποτέ γιά κανένα κακό του
λόγο και γιά καμιά κακή του
πράξη, μάς λέγει η γυναίκα του
Ελένη, θεραπεινίδα πιστή της
μνήμης του.

Όμως υπάρχει ένας λόγος του
αβάσιμος και μί' αυτόν δέν συμ-
φωνούμε. Περιέχεται στην εισα-
γωγή του ίδιου του Νίκου Κα-
ζαντζάκη στην «Αναφορά στον
Γκρέκο»: «Ό,τι έγραψα ή έπρα-
ξα γράφτηκε και πράχτηκε από
νέο στό νερό και χάθηκε». Όχι!
Ό,τι έγραψε και έπραξε είναι
τώρα παντού περιζήτητο. Κι αν
κάτι χάθηκε, νά τό βρούμε επί-
μονα προσπαθούμε. Ό,τι έγρα-
ψε και έπραξε και στό νερό α-

κόμο, σύμφωνα μέ τά λόγια του,
ούτε κι αυτό χάθηκε. Έχει και
τό νερό τόν αιώνιο σπαρόβατο
κύκλο του. Γίνεται σπρός και α-
νέρχεται, στους ουρανούς και
σμπυκνώνεταιί στην βροχή. Έ-
ται, χρυσή βροχή γίνανε και οι
γραφές του Νίκου Καζαντζάκη,
πού πέφτε: και γονιμοποιεί τη
γη και αρδεύει μέ τά νάματα τού
πνεύματός του τις ψυχές τών
ανθρώπων. Παντού γραμμένο τ'
όνομά του και δέν σβήνει που-
θενά.

Αυτή τη μαρτυρία μάς δίνει
σήμερα και η προσέλευση, μαζί
μέ μάς, τσών Ένων ανθρώπων
από ακραία σημεία της γης στά
εγκαίνια τού Μουσείου του. Από
τήν Ιαπωνία και τήν Κίνα ως τόν
Καναδά, τις Ηνωμένες Πολιτείες
και τήν Αργεντινή, τήν Αγγλα,
τη Γαλλία, τη Γερμανία, τήν Ι-
σπανία, τη Νορβηγία, τη Φινλαν-
δία, τήν Ελβετία, ακόμη από
τήν πολύσηση Κύπρο, πού συνε-
χίζει νά αγωνίζεται, όπως πα-
λιά η Κρήτη, γιά λευτεριά, από
τήν Κύπρο πού βαθιά αγάπησε ο
Νίκος Καζαντζάκης και γιά τήν
σποία έγραψε σγκλονιστικά μα-

χητικά κείμενα σσηγορίας και
σμπαρασσάσεως. Γιατί Κύπρος
σημαίνει μαρτύριο και αγώνες
λευτερίας και στή λιτανεία της
λευτερίας, της πολυάμακτης
Κρητικής Λευτερίας, από μικρό
παιδί εθήτευσε ο Νίκος Καζαν-
τζάκης και η λευτεριά, η κάθε
λευτεριά στις ευγενέστερες εκ-
φάνσεις και αποχρώσεις της εκ-
νοι ο πυρήνας τού έργου του.

Όλοι, σποτίουμε υπέρτατο
φόρο τιμής, αγάπης, ευγνωμο-
σύνης και θαυμασμού στόν με-
γάλο Κρήτα γενάρχη τού πνεύ-
ματος και οικουμενικό άνθρωπο
Νίκο Καζαντζάκη.

Τό Μουσείο Νίκου Καζαντζά-
κη εδώ στους Βαρβάρους συγ-
κεντρώνει και στεγάσει κειμήλια
τού Νίκου Καζαντζάκη. Αλλά
στέγη τού μεγάλου πνεύματος
τού Νίκου Καζαντζάκη είναι ο
ουρανός. Στο Μουσείο τούτο θά
μελετάται τό έργο του. Αλλά ο
ίδιας καθολικά θά γεραίρεται σ'
όλη τήν ανθρωπότητα.

(*) Από τήν ομιλία τού κ. Π. ΣΤΑΥ-
ΡΟΥ στά εγκαίνια τού Μουσείου Κα-
ζαντζάκη στους Βαρβάρους Ηρακλείου
Κρήτης.

Ακαδημική
4.19392/19-7-83